

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.VII.20.611/2023/4.

A tanács tagjai: Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke

Dr. Varga Edit előadó bíró

Dr. Gyarmathy Judit bíró

Dr. Suba Ildikó bíró

Dr. Tánczos Rita bíró

A felperes: felperes neve

(felperes címe)

A felperes képviselője:

felperes képviselőjének neve

(felperes képviselőjének címe)

ügyintéző: Dr. Rajkai Balázs ügyvéd)

Az alperes: alperes neve

(alperes címe)

Az alperes képviselője:

Dr. Dányi Szilárd ügyvéd

(alperes képviselőjének címe)

A per tárgya: hagyatéki hitelezői igény

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék

43.Pf.636.762/2022/5.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság

9.P.XVIII.20.629/2020/53.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.636.762/2022/5. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 492.950 (négy száz kilencvenkétezer-kilenc százötven) forint felülvizsgálati eljárási költséget

és az esedékesség napjáig az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 2.131.800 (kétmillió-százharmincegyezer-nyolcszáz) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes átadó és D.Z. mint a D.A. GmbH ügyvezetője átvevő között autóvásárlás céljából 60.000 euró átadását tanúsító, két tanú aláírásával ellátott átvételi elismervény készült, az okirat hátoldala pedig D.Z. személyi igazolványának másolatát és a 2017. január 27-i dátumot tartalmazza.

[2] D.Z. 2019. március 28-án elhunyt, törvényes örököse az alperes. A hagyatéki eljárásban a felperes – a jelen perben érvényesített keresetével egyező – hagyatéki hitelezői igényt jelentett be, amelyet az alperes vitatott ugyan, de hozzájárult ahhoz, hogy az egyik hagyatéki ingatlanra az igényt biztosító jelzálogjogot jegyezzenek be. A hagyatéki vagyonnak nem része a D.A. GmbH üzletrésze, e tekintetben az alperes előadása szerint külföldön van folyamatban eljárás.

[3] Az alperes feljelentése alapján ismeretlen tettes ellen hamis tanúzás miatt indult büntetőeljárást a nyomozóhatóság bűncselekmény hiányában megszüntette, az eljárásban kirendelt írásszakértő megállapította a perbeli átvételi elismervény valódiságát.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperes keresete az elismervény szerinti 60.000 euró és 2017. április 2-től a kifizetésig járó kamatának megfizetésére irányult, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:94. §-a és 7:96. §-a alapján elszámolás, illetve jogalap nélküli gazdagodás jogcímén. Előadása szerint az alperes jogelődjével mint adóssal három hónapra szóló kölcsönszerződést kötött, amelyet felmondott, ám az adós a kölcsönt nem fizette vissza. Arra az esetre, ha a kölcsönszerződés létrejötté nem bizonyítható, a kölcsön szabályainak megfelelő alkalmazásával [Ptk. 6:389. § (2) bekezdés] jogalap nélküli gazdagodás [Ptk. 6: 579. §] címén kérte az alperes marasztalását.

[5] Az alperes a kereset elutasítását kérte, vitatta a felperes és az alperes jogelődje közötti kölcsönszerződés létrejöttét.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasító ítéletét azzal indokolta, hogy a felperes nem bizonyította az alperes jogelődjével létrejött kölcsönügyletet, az átvételi elismervény szerint az autóvásárlási célú elszámolás kötelezettje a D.A. GmbH.

[7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyó határozatának indokolásában rámutatott, hogy a

felperes kereseti tényállításából következően az alperes jogelődjével szóban kötött kölcsönszerződést, eszerint az átvételi elismervény kölcsönszerződésnek nem, legfeljebb azt bizonyító okiratnak tekinthető. Utalt arra, hogy az okirat nem teljes bizonyító erejű, mert a felperes és az alperes jogelődjének aláírásakor a tanúk egyike nem volt jelen és a felek az aláírásukat előtte sajátjuknak nem ismerték el. A per egyéb adataival is összevetve az egyszerű magánokiratba foglalt átvételi elismervény a szóbeli kölcsönszerződést nem bizonyítja, annak tartalma szerint a pénzüsszeget az alperes jogelődje a D.A. GmbH ügyvezetőjeként, nem pedig magánszemélyként vette át.

[8] A másodfokú bíróság szerint a kereset másodlagos jogcíme sem vezethetett eredményre, a megjelölt jogszabályhely ugyanis azokra az esetekre vonatkozik, amikor a felek nem kölcsön, hanem egyéb visszerthes szerződést kötnek, a szolgáltatások egyike pénzbeli, a másik azonban nem, és a teljesítés nem egyidejű. A perbeli esetben ezzel szemben pénzszolgáltatás állt szemben pénzköveteléssel, így a felperes által hivatkozott jogcím nem volt alkalmazható.

A felülvizsgálati kérelem

[9] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő felperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő, a keresetének helyt adó ítélet hozatalát kérte. Amennyiben az érdemi döntéshez szükséges adatok nem állapíthatók meg, az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdését és 369. § (2) és (3) bekezdését, továbbá a Ptk. 6:389. § (2) bekezdését és 6:383. §-át sérti.

[10] Rámutatott, hogy a másodfokú bíróság tényként rögzítette: a felperes az alperes jogelődje részére 60.000 eurót átadott, ingyenesség azonban nem merült fel, ezért álláspontja szerint az alperes a pénzüsszeg visszafizetésére köteles, álláspontja alátámasztására a BH 2002.436. és a BH 2012.170. számú, egyedi ügyekben hozott döntésekre utalt. Vitatta a másodfokú bíróság álláspontját a Ptk. 6:389. § (2) bekezdésének alkalmazhatóságát illetően, ha ugyanis a kölcsönszerződés feltételei nem igazolhatók, a hivatkozott jogszabályi rendelkezés alkalmazásának van helye. Amennyiben viszont a kölcsönszerződés létrejötté megállapítható, az alperes kötelezése a Ptk. 6:383. §-án alapul, vitatható mindkét esetben legfeljebb a kamatfizetés kezdő időpontja lehet, a visszafizetési kötelezettség kezdete ugyanakkor legkésőbb az alperes jogelődjének halálával beállt. Mindezek alapján szerinte a jogerős ítélet a Ptk. 6:389. § (2) bekezdését, illetve 383. §-át sérti. Nézete szerint a másodfokú bíróság az okirati tanú vallomását is tévesen értékelte, a tanú ugyanis kifejezetten nyilatkozott a kölcsönszerződésre irányuló kölcsönös szándékokról és a kölcsönügylet feltételeiről is, így a bíróság nem juthatott volna olyan következtetésre, hogy a tanú vallomása a 60.000 euró átadását nem támasztja alá.

[11] Hangsúlyozta, hogy az alperes nem tagadta az ügylet tényét, csupán a visszafizetési kötelezettség hiányát állította, de azt nem bizonyította: nem igazolta, hogy a kölcsönvevő valójában a külföldi jogi személy volt. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a jogerős ítéletében a Kúria Pfv. VI. 22.426/2017/10. számú közzétett határozatával szemben a

kölcsönvevő személyének bizonyítási kötelezettségét a felperesre terhelte, ami ugyancsak a felülvizsgálati kérelemnek megfelelő új határozat hozatalát indokolja.

[12] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Hangsúlyozta, hogy a bíróságok helyesen alkalmazták a bizonyítási kötelezettségre vonatkozó szabályokat és a beszerzett bizonyítékokat is megfelelően értékelték. Álláspontja szerint a felperes által hivatkozott kúriai határozatnak és az eseti döntéseknek a per eldöntése szempontjából nincs jelentőségük.

A Kúria döntése és jogi indokai

[13] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[14] A felülvizsgálattal élő felperes az anyagi jogi és az eljárási szabályok megsértését is állította [Pp. 406. § (1) bekezdés], nézete szerint a bíróságok a bizonyítékok helytelen értékelésével és a bizonyítási teher téves telepítésével jogszabálysértő módon mellőzték a kölcsönszerződés alapján az alperes marasztalását, és tévesen értelmezték a kereset másodlagos jogcímét is, emiatt a jogerős ítélet jogszabályt sért.

[15] A Kúria a következő indokok miatt nem osztotta a felperes érvelését, és mindenben egyetértett a jogerős ítéletben foglalt megállapításokkal.

[16] Helyesen értékelte a másodfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából az átvételi elismervény szerepét és bizonyító erejét is. A per adatai alapján teljes bizonyossággal – az alperes ellenkérelmére is figyelemmel – csupán azt lehetett megállapítani, hogy az alperes jogelődje 60.000 eurót átvett a felperestől, az azonban, hogy ezt milyen jogcímen – autótvásárlási céllal vagy a kereset szerint szóban létrejött kölcsönügylet alapján – tette, nem volt tisztázható. A teljes bizonyító erővel nem rendelkező [Pp. 325. § (3) bekezdés] elismervény a kölcsönügyletet nem foglalja magába, csupán egy a bizonyítékok között, az abban foglaltakat a bíróságok a többi bizonyítékkal együtt a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelően, helyesen értékelték.

[17] A felperes a követelését elsődlegesen kölcsön visszafizetésére alapította, ehhez pedig a Pp. rendelkezései értelmében a Ptk. kölcsönre vonatkozó szabálya alapján minimálisan a kölcsönszerződés létrejöttét, a kölcsönvevő személyét, a kölcsön összegét és annak lejáratát kellett bizonyítania (Ptk. 6:383. §). E körülmények közül a kifejtettek alapján kizárólag a pénzösszeg nagysága és annak az alperes jogelődje részére történő átadása igazolódott. Ez azonban – az alperes vitatásával szemben – nem bizonyítja az átadás jogcímét és a kötelezett személyét.

[18] A felperes által bizonyítékkul csatolt elismervény nem az alperes jogelődje, hanem a D.A. GmbH kötelezettségét támasztja alá, és T.G. tanúvallomásából sem lehetett ezzel ellentétes megállapításra jutni: a felperes által állított kölcsönügylet tényét, az alperes jogelődjének kötelezetti minőségét a tanúvallomás nem igazolta.

[19] Rámutat a Kúria, hogy a felperes által megjelölt másodlagos jogcím érvényesüléséhez is minimálisan szükséges a megállapodást kötő felek kilétének tisztázása. Mivel azonban az alperes jogelődjének kötelezett minősége – magánszemélyként történő gazdagodása – a perben nem igazolódott, a másodlagos jogcím érdemi vizsgálatára sem kerülhetett sor: a bizonyítás sikertelensége e jogszabályhely (Ptk. 6:383. §) alkalmazásával nem pótolható.

[20] Tévesen érvelt a felperes azzal is, hogy a bizonyítási teher szabályait alkalmazták helytelenül a bíróságok. A felperes által e körben hivatkozott Pfv.VI.22.426/2017/10. számú határozatában a Kúria csupán arra az alapvető eljárási szabályra utalt, hogy mindegyik peres felet bizonyítási kötelezettség terheli a saját tényállítása kapcsán [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (régi Pp.) 166. § (1) bekezdés és Pp. 265. § (1) bekezdés]. A felek által rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat azonban a bíróságok a Pp. 279. §-a értelmében összességükben értékelik, és meggyőződésük alapján állapítják meg a releváns tényeket. Az adott esetben a bíróságok okszerűen következtettek arra, hogy a felperes nem bizonyította: a szerződés a felperes és az alperes jogelődje mint magánszemély között jött létre, ez pedig akkor is elegendő a kereset elutasításához – és nem a bizonyítási érdekre vonatkozó szabályok helytelen alkalmazását jelenti –, ha az alperes nem bizonyítja, hogy a felperes és az alperes jogelődjének cége kötött szerződést.

[21] A felperes által hivatkozott, egyedi ügyekben keletkezett bírósági határozatok – BH 2002.436. és BH 2012.170. – a ráutaló magatartással létrejövő szerződéses helyzeteket elemzik, az azonban nem volt vitás a perben, hogy az alperes jogelődje a felperestől pénzüsszeget vett át, ellentétben azzal, hogy ezt a saját nevében és nem a cége képviselésében tette. Ilyen bizonyítási hiányosságok esetén a pénz átvétele mint ráutaló magatartás nem hozza létre a szerződést az átadó (felperes) és az átvevő (alperesi jogelőd) között, az alperes mint jogutód fizetési kötelezettségét nem alapozza meg.

[22] A kifejtettek alapján a jogerős ítélet nem sért jogszabályt, ezért azt a Kúria az ismertetett indokolásbeli kiegészítéssel és pontosítással a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[23] A felperes felülvizsgálati kérelme nem volt eredményes, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint köteles megfizetni az alperes jogi képviselével a felülvizsgálati eljárásban felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és az (5) bekezdésében foglaltak szerint, a 4/A. § értelmében az általános forgalmi adóra is figyelemmel meghatározott ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget. A Kúria a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján tájékoztatja a felperest, hogy a rendelkező részben meghatározott felülvizsgálati eljárási illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000 - 01070044 - 09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie; megfizetése során közleményként fel kell tüntetni a Kúria megnevezését, e határozatának számát (Kúria Pfv.VII.20.611/2023/4.) és a felperes saját adóazonosító jelét.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Edit s.k. előadó bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, az aláírásban akadályoztatott Dr. Tánczos Rita bíró helyett Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke